

Η Θεία Αποκάλυψη μέσα στην ιστορία

Θεολογική ιχνηλασία στα πρόσωπα και γεγονότα της Θείας Ενανθρωπήσεως

Η Θεία ενανθρώπιση είναι πιστοποιημένο ιστορικό γεγονός, ιστορική αλήθεια, και η θεολογική ιχνηλασία περί της θείας ενσαρκώσεως συνυφαίνεται με το ιστορικό πλαίσιο εν χρόνω και τόπω καθώς και με τα πρόσωπα και γεγονότα όπως αυτά καταγράφονται στα ιερά Ευαγγέλια και ερμηνεύονται από τους Θεοφόρους Πατέρες της Εκκλησίας. Έτσι η θεολογία ως χριστολογία εκφάνεται και μέσα από την ιστορία στην οποία αποκαλύπτεται το υπερφυές σχέδιο της «Θείας Οικονομίας» για τη σωτηρία και λύτρωση του πεπτωκότος και υποκειμένου στον θάνατο ανθρώπου.

Στο σχέδιο της Θείας Οικονομίας κεντρική λειτουργική θέση κατέχει το πρόσωπο της Υπεραγίας Θεοτόκου, η οποία καθίσταται «καθέδρα του παμβασιλέως Χριστού» προσφέρουσα την ανθρώπινη φύση «εκ των αγνών αιμάτων της κοιλίας» αυτής στον ενσαρκωθέντα Θεό Λόγο. Τα ιστορικά δεδομένα περί του προσώπου της θεομήτορος πριν και κατά τη γέννηση του Σωτήρος Χριστού, τα οποία διασώζουν τα Ιερά Ευαγγέλια, μας πληροφορούν ότι η νεαρή Μαριάμ ήταν απλώς μνηστή του Ιωσήφ τον οποίο ουδέποτε εγνώρισε κατά σαρκική συνάφεια ως άνδρα και σύζυγό της καθώς

ουδέποτε εκείνος παρέλαβε την αγνή γυναίκα στον οίκο του. Γι' αυτό ο Ιερός Χρυσόστομος με έμφαση επισημαίνει ότι: «η σύλληψις παράδοξος, η δε απότεξις φυσική».

Η «εκ Πνεύματος Αγίου» κυοφορία της Υπεραγίας Θεοτόκου αποκλείει κάθε υπόνοια πονηρά περί του προσώπου της γυναικός, την οποία επέλεξε ο Θεός να γίνει το «ιερόν και αγνόν δοχείον», το «ένσαρκο κατοικητήριο» του εξ άκρας ταπεινώσεως ενσαρκωθέντος Θεού Λόγου. Είναι μάλιστα χαρακτηριστική η αναφορά του Ιερού Χρυσοστόμου στο γεγονός ότι η Θεοτόκος κυοφόρησε τον Ιησού ευρισκόμενη εν μνηστεία και δεν συνέλαβε εκτός αυτής, προκειμένου το τεχθέν βρέφος να γενεαλογηθεί εξ αυτού και μαζί με τη μητέρα του να έχει κηδεμόνα προστάτη έναντι των επιβουλών, όπως και έγινε όταν ο μνήστρω Ιωσήφ επιμελήθηκε τη φυγή της Θεοτόκου και του Θείου βρέφους στην Αίγυπτο και την διάσωσή τους από την μάχαιρα του Ηρώδη.

Η μνηστευμένη μετά του άδολου και αγαθού Ιωσήφ Μαρία θα μπορούσε όντως να κινδυνεύσει θανάσιμα λόγω του ισχύοντος Ιουδαϊκού νόμου, να «παραδειγματισθεί» υπό του μνήστορος Ιωσήφ και να θανατωθεί δια λιθοβολισμού, επειδή ευρέθη εκτός γάμου εγκυμονούσα, αλλά η θεία πρόνοια κατηύθυνε τα διαβήματα του ανδρός και διήνοιξε τους οφθαλμούς του νοός και της καρδιάς του προκειμένου να αντιληφθεί ότι «εκ της του Πνεύματος ενεργείας το κυοφορούμενον».

Ο Ιωσήφ

Ο μνήστρω Ιωσήφ χαρακτηρίζεται στο κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο ως «δίκαιος», «διά τε τας άλλας αυτού αρετάς, και δια την πραότητα και αγαθωσύνην» του χαρακτήρος του. Παρόλο δε που αρχικώς εβίωσε τον φόβο, την αμηχανία και την απόγνωση κατά την ώρα της αποφάσεως για το μέλλον της νεαρής Μαρίας, εντούτοις υπέταξε το ανθρώπινο «ίδιον θέλημα» στη θεία αποκάλυψη, όπως ακριβώς και η θεοτόκος βίωσε αρχικώς την ταραχή και έκπληξη για τον εκ του Αγγέλου Ευαγγελισμό της ότι θα γεννήσει τον Μονογενή Υιό και Λόγο του Θεού, αλλά εν ταπεινώσει καρδιάς υπετάγη στη θεία βουλή. Ως χρηστός και επιεικής, ενάρτετος και φιλόανθρωπος Ιωσήφ δεν επιθυμεί τη δημόσια διαπόμπευση της μνηστής του αλλά σκέφτεται να της δώσει λάθρα το διαζύγιο. Γι' αυτό ο Ιερός Χρυσόστομος ευστόχως αναφέρει: «είδες φιλόσοφον άνδρα και πάθους απηλλαγμένον του τυραννικωτάτου; ίστε γαρ ηλίκον ζηλοτυπία... Αλλ' όμως ούτως ην πάθους καθαρός, ως μη θελήσαι μηδέ εν μικροτάτοις λυπήσαι την παρθένον».

Ο Ιωσήφ εν υπακοή διετελών προς το πρόσταγμα του Αγγέλου παραλαμβάνει κατ' οίκον τη Θεοτόκο Μαρία ως νόμιμη και τιμία γυναίκα του χωρίς να την ατιμάσει ή να τη διασύρει, αλλά γενόμενος κηδεμόνας και προστάτης της αναδεικνύεται σε υπηρέτη του σχεδίου της Θείας Οικονομίας. Ο Ιωσήφ λοιπόν επλήρωσε πάσα την του Αγγέλου παραγγελία και απεδέχθη την κατά νόμο πατρότητα του Ιησού. Ο ίδιος έκαμε την ονοματοδοσία του βρέφους και το ανεγνώρισε ως νομίμως γεννηθέν μέλος της οικογενείας του.

Όλα στο άρρητο σχέδιο του Θεού είναι αποφασισμένα, όπως π.χ. το όνομα Ιησούς για το θείο βρέφος, που σημαίνει «Ο Ιεχωβά (=ο Θεός) είναι σωτηρία», για να πληρωθεί η από αιώνων προφητεία: «ιδού η παρθένος εν γαστρί έξει και τέξεται υιόν και καλούσι το όνομα αυτού Εμμανουήλ, ο εστί μεθερμηνευόμενον μεθ' ημών ο Θεός». Τα δύο αυτά ονόματα, Ιησούς και Εμμανουήλ, το ένα πραγματικό και το άλλο προφητικό, αλληλοσυμπληρώνουν και ερμηνεύουν το αληθινό γεγονός της Θείας αποκαλύψεως ότι ο «Πρωτότοκος και μόνος» υιός γεννάται ως θεάνθρωπος δηλώνοντας την προσωπική ένωση της θείας και ανθρώπινης φύσεως στο ένα πρόσωπο του Χριστού, ο οποίος είναι «ούτε Θεός ανθρωπείας κεχωρισμένος φύσεως, ούτε άνθρωπος γεγυμνωμένος θεότητας», αλλά τέλειος θεάνθρωπος.

Ακόμη και το ζήτημα της απογραφής η οποία επεβλήθη επί των ημερών του Καίσαρος Αυγούστου και «ηγεμονεύοντος της Συρίας Κυρηνίου» σε όλους τους υπηκόους της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και είχε ως συνέπεια να απογραφεί ο κυοφορούμενος Ιησούς μετά της Μητρός του και του Ιωσήφ για να εκπληρωθούν οι προφητείες. Ο Ιωσήφ ανεβαίνει από τη Ναζαρέτ της Γαλιλαίας, όπου διέμενε, στη γη της Ιουδαίας όπου η πόλη Δαυίδ, η οποία καλείται Βηθλεέμ, επειδή κατήγετο ο οίκος και η πατριά αυτού από αυτή την άσημη πολίχνη. Ο Ιησούς Χριστός λοιπόν ως φυσικό πρόσωπο και ενώ η Μητήρ αυτού ήταν ακόμη έγκυος, κατεγράφη και καταλογογράφηκε σύμφωνα με το νόμο, γενόμενος και υπήκοος του ρωμαϊκού κράτους ευθύς ως εγεννήθη. Πολλοί μάλιστα ερμηνευτές υποθέτουν ότι γεννηθείς ο Κύριος καθ' ον χρόνον διεξήγετο η απογραφή, κατεγράφη και αυτός, όπως και ο Ιωσήφ και η Μαρία, προκειμένου να καταφανεί ότι έγινε και ο ίδιος φόρου υποτελής, μορφή δούλου λαβών. Ο δε εκκλησιαστικός συγγραφέας Ωριγένης ερμηνεύει το γεγονός της του Κυρίου απογραφής επισημαίνοντας τα εξής: «Μυστήριον τι μέγα βούλεται ο λόγος παραστήσαι ότι εις την της οικουμένης όλης αναγραφήν έδει αναγραφήναι Χριστόν Ιησούν, ίνα συναναγραφείς τοις εν τη οικουμένη αγίαση την οικουμένην και μεταθή την

απογραφήν ταύτην εις βιβλίον ζώντων, ίνα τα ονόματα των συγγραφέντων αυτώ και πιστευσάντων αυτώ εγγραφή εν τοις ουρανοίς».

Η Βηθλεέμ

Η δε εγκυμονούσα Μαρία δεν φαίνεται να γνώριζε ότι σύμφωνα με την προφητεία έμελλε να γεννήσει στη Βηθλεέμ. Η Θεία Πρόνοια όμως οικονόμησε τα πάντα για να συμβεί αυτό. Γι' αυτό γίνεται απογραφή προκειμένου και η Παρθένος να ανέλθει στη Βηθλεέμ ως σε οικεία πατρίδα για να γεννηθεί ο Ιησούς και να εκπληρωθεί η προφητεία.

Προκαλεί όντως εντύπωση η ενδελεχής ερμηνευτική προσέγγιση των Θεοφόρων Πατέρων της Εκκλησίας ακόμη και για το σημείο όπου εναπέθεσε η Παρθένος Μαρία το σπαργανωμένο θείο βρέφος. Η Θεομήτωρ περιετύλιξε εν σπαργάνοις το τεχθέν και το εναπέθεσε όχι σε λίκνο (=κούνια) αλλά επί τμήματος ξύλου που είχε βαθύ κοίλωμα και σ' αυτό οι ποιμένες έθεταν την τροφή των ζώων. Ο Σωτήρας Χριστός είχε φάτνη αντί κλίνης και ως νήπιο εστερήθη της ανέσεως της αιωρούμενης βρεφικής κούνιας. Ο δε θεοφόρος Πατήρ Κύριλλος Αλεξανδρείας ευστόχως ερμηνεύει: «Εύρεν αποκτηνωθέντα τον άνθρωπον· για τούτον εν φάτνη ως εν τάξει τροφής τέθειται, ίνα τον κτηνοπρεπή μετεμείψαντες βίον εις την ανθρωπών πρέπουσαν ανακομισθώμεν σύνεσιν· και οι κτηνωδείς τη ψυχή προσελθόντες τη οικία τραπέζη τη φάτνη, εύρομεν μηκέτι χόρτον, αλλ' άρτον τον εξ ουρανού, το της ζωής σώμα».

Οι βοσκοί

Τα χαρμόσυνο μήνυμα της γεννήσεως του Σωτήρος αγγέλλεται υπό του Αγγέλου πρωτίστως στους άδολους και ταπεινούς ποιμένες (=βοσκούς) οι οποίοι αγρυπνούσαν καθ' όλη τη διάρκεια της νυκτός για τη φύλαξη των ποιμνίων τους. Ο Άγγελος του Κυρίου λοιπόν δεν απεστάλη στους αρχιερείς ή τους πρεσβυτέρους του Ισραήλ, οι οποίοι δεν ήταν πνευματικώς προπαρασκευασμένοι να δεχθούν το μέγα κοσμοσωτήριο μήνυμα της γεννήσεως του Μεσσία και λυτρωτού, αλλά στον όμιλο κάποιων πτωχών ποιμένων οι οποίοι ήταν αγαθοί και άδολοι άνθρωποι, απλοί βιοπαλαιστές που διέμεναν σε σκηνές της υπαίθρου. Στους ποιμένες αυτούς οι οποίοι πιθανότατα ήταν ευσεβείς άνθρωποι, ανηγγέλθη το μέγιστο μήνυμα της γεννήσεως του αναμενόμενου ανά τους αιώνες Μεσσία. Οι αγαθόφρονες αυτοί άνθρωποι είναι έξυπνοι (εκ + ύπνος), δεν μισοκαθεύδουν και ως εκ τούτου δεν ήταν δυνατόν να εξαπατηθούν για όσα έβλεπαν και άκουγαν. Είχαν πλήρως όλες τις αισθήσεις και τη συνείδησή τους όταν ο Άγγελος διακηρύττει ενώπιόν τους: «μη φοβείσθε. Ιδού γαρ ευαγγελίζομαι υμίν χαράν μεγάλην, ήτις έσται παντί τω λαώ, ότι ετέχθη υμίν σήμερον σωτήρ, ος

εστί Χριστός Κύριος, εν πόλει Δαυίδ», ενώ οι χοροί των ουρανίων αγγελικών ταγμάτων αποκαλύπτουν τη σωτηριώδη σημασία της θείας ενσαρκώσεως λέγοντες: «Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη εν ανθρώποις ευδοκία».

Ο δε πολύς περί τη θεολογία αοίδιμος Παναγιώτης Τρεμπέλας emphaticώς σχολιάζει τα του Ευαγγελισμού των ποιμένων γράφοντας: «Ούτε σοφοί, ούτε διακεκριμένοι οπωσδήποτε, ούτε άνθρωποι επιρροής ήσαν οι ποιμένες ούτοι. Εξελέγησαν μάλλον δια την πτωχείαν των και την αφάνειάν των. Ο παντοδύναμος Θεός επιβλέπει μετ' ιδιαιτέρας ευνοίας επί τους χαμηλούς και ασήμους. Ο άγγελος ενεφανίσθη εις τους ποιμένας, οιονεί δεικνύων, ότι ο Θεός τους πτωχούς του κόσμου τούτου τους εν καρτερία και ελπίδι προς αυτόν, υπομένοντας την πτωχείαν των, εξέλεξεν ως κληρονόμους της Βασιλείας του και δι' αυτό και τώρα τιμά τούτους. Αλλά προπαντός κατέστη ήδη φανερόν, ότι ο Θεός δεν προσβλέπει μεροληπτικώς εις πρόσωπα. Ενώπιόν του οι τα υψηλά στρώματα της κοινωνίας κατέχοντες και οι εις τα ταπεινά εν αφανεία διαβιούντες είναι πάντες ίσοι, εν τη συμμετοχή δε των αιωνίων ευλογιών του Ευαγγελίου δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ του εις θρόνον λαμπρόν καθημένου μονάρχου και του επαίτου του ενδαιτωμένου εις πτωχήν καλύβην».

Οι Μάγοι

Στην προσκύνηση των Μάγων γίνεται αναφορά μόνο στο κατά Ματθαίον Ευαγγέλιο και σημειωτέον ότι αυτή έλαβε χώρα όχι αμέσως μετά τη γέννηση του Χριστού, αλλά αρκετό διάστημα μετά από αυτή, αφ' ότου δηλαδή ο Ιησούς είχε λάβει το όνομά του και συνεπώς μετά την περιτομή του. Η αντίληψη που επικρατεί ότι η εξ Ανατολής Μάγοι προσεκύνησαν το θείο βρέφος αμέσως μετά τη γέννησή του δεν ευσταθεί και οφείλεται στο γεγονός ότι στην ορθόδοξη βυζαντινή αγιογραφία της γεννήσεως ιστορούνται και τα πρόσωπα των τριών μάγων.

Οι Μάγοι εξ ανατολών ορμώμενοι και χωρίς να είναι διαπιστωμένος ο ακριβής αριθμός τους, έχει καθιερωθεί να υπολογίζονται σε τρεις, ο Μελχιώρ, ο Γάσπαρ και ο Βαλτάσαρ. Οι ανατολίτες αυτοί σοφοί αστρολόγοι οδηγούμενοι υπό του φαεινού αστέρος καταφθάνουν στη Βηθλεέμ όπου «είδον το παιδίον μετά της Μαρίας της Μητρός αυτού» και «πεσόντες προσεκύνησαν αυτόν». Οι Μάγοι που ήταν πιθανότατα γνώστες των προφητειών για την έλευση του αναμενόμενου σωτήρα του κόσμου και υπό τον πανσόφου Θεού φωτισθέντες αναζητούν τον Βασιλέα όλου του ανθρωπίνου γένους, γενόμενοι οι πρώτοι «εθνικοί» (=ειδωλολάτρες) οι οποίοι ανεγνώρισαν και λατρευτικώς ετίμησαν τον Μεσσία. Ο Ζιγαβηνός

ερμηνεύοντας το γεγονός γράφει: «Όρα δε, όπως εκ προοιμίων ανοίγεται τοις έθνεσι θύρα πίστεως εΐς αισχύνην τοις Ιουδαίοις. Επει γαρ των προφητών ακούοντες προαναφωνούντων την Χριστού παρουσίαν, ου σφόδρα προσείχον, ωκονομήθη βαρβάρους ελθείν... και εκ χώρας μακράς και διδάξαι αυτούς».

Η προσκύνηση των Μάγων συντελείται κατ' οίκον, όπου συναντούν τον γεννηθέντα Ιησού με τη Μητέρα του, η οποία αν και με φτωχική ενδυμασία εκπέμπει προφανώς την αγιότητα και αγνότητά της. Δεν πολυπραγμονεί αλλά ίσταται εν σιωπή και ταπεινώσει καθώς έκθαμβη και συγκλονισμένη συνειδητοποιεί ότι εγέννησε τον «Βασιλέα των όλων», τον σωτήρα και λυτρωτή του ανθρωπίνου γένους. Οι Μάγοι δεν αμφιταλαντεύονται ότι το ταπεινό βρέφος με την άσημη εξ όψεως Μητέρα είναι ο αναμενόμενος Μεσσίας και Βασιλεύς. Ο δε Ιερός Χρυσόστομος επισημαίνει σχετικά: «Τι ήταν εκείνο που έπεισε τους μάγους να προσκυνήσουν; Δεν ήταν ούτε η επισημότητα της παρθένου, ούτε η περήφανη οικία, ούτε κάτι άλλο από εκείνα που έβλεπαν ήταν ικανό να τους προκαλέσει έκπληξη για να προσκυνήσουν. Τι ήταν λοιπόν εκείνο που τους έπεισε; Ο αστέρας και η από Θεού γενομένη έλλαμψη της διανοίας τους, που τους οδήγησε στην γνώση».

Τα δώρα που προσέφεραν οι Μάγοι έχουν ένα αλληγορικό και συμβολικό χαρακτήρα τον οποίο όλοι οι ερμηνευτές επισημαίνουν αναφέροντας ότι τον μεν χρυσό προσέφεραν ως σε Βασιλέα, τον λίβανον ως σε Θεό, την δε σμύρνα ως σε μέλλοντα να αποθάνει. Γι' αυτό ο της Εκκλησίας Υμνωδός ψάλλει: «Του Κυρίου Ιησού γεννηθέντος εν Βηθλεέμ της Ιουδαίας, εξ ανατολών ελθόντες μάγοι προσεκύνησαν Θεόν ενανθρωπίσαντα, και τους θησαυρούς αυτών ανοίξαντες δώρα τίμια προσέφεραν, δοκίμιον χρυσόν ως Βασιλεί των αιώνων και λίβανον ως Θεώ των όλων, ως τριημέρω δε νεκρώ σμύρναν τω αθανάτω».

Όσον αφορά τον φαινό αστέρα που οδήγησε τους Μάγους στον νηπιάσαντα Θεό Ιησού Χριστό, άλλοι μεν ερμηνευτές και Θεοφόροι Πατέρες αποδέχονται ότι ήταν όντως ένα υπερφυσικό ουράνιο φαινόμενο ή σημείο από Θεού, άλλοι δε όπως ο Ιερός Χρυσόστομος επισημαίνει ότι δεν ήταν ένα «φυσικό αστέρι, όπως εκ πρώτης όψεως φαινόταν, αλλά ήταν μια άορατη, θαυμαστή λογική δύναμη, η οποία οδήγησε τους Μάγους στον τεχθέντα Ιησού». Ο άκτιστος Θεός με την πανσοφία του οδήγησε δια του υπερφυσού αυτού τρόπου τους Μάγους στην ενσαρκωμένη αλήθεια και σωτηρία του γένους των Βροτών.

Ο βρεφοκτόνος Ηρώδης

Η εωσφορική παραφωνία σε όλα τα θαυμαστά γενόμενα είναι το πρόσωπο του Ηρώδη, ο οποίος ως παρανοϊκός αρχομανής προσπαθεί δολίως να πείσει τους μάγους να του αποκαλύψουν τον τόπο όπου εγεννήθη ο Βασιλεύς του Ισραήλ για να τον δολοφονήσει. Ο ίδιος δεν ήταν Ιουδαίος αλλά Ιδουμαίος και έλαβε από τη Ρώμη τον τίτλο του Βασιλέως της Ιουδαίας. Ο Ηρώδης εταράχθη, όπως αναφέρει ο Ευαγγελιστής Λουκάς, επειδή εφοβείτο για την Βασιλεία του. Λέγει δε ο Θεοφύλακτος Βουλγαρίας: «Εταράχθη ως αλλόφυλος περί της Βασιλείας δεδοικώς». Και ενώ ήταν εβδομήντα ετών και δεν θα έπρεπε να φοβηθεί ένα νήπιο, εντούτοις εκείνος ευρισκόμενος σε εωσφορική τύφλωση, επιθυμεί να δολοφονήσει το νήπιο. Ο Ηρώδης ως Ιδουμαίος είναι αποστασιωποιημένος προς τα θέσμια της Ιουδαϊκής Θρησκείας και καλεί την καθεστηκυία θρησκευτική ιεραρχία του λαού να ερμηνεύσει το γεγονός, αλλά και η Ιουδαϊκή Ιεραρχία ευρισκόμενη σε απόλυτη πνευματική τύφλωση αδυνατεί να διαπιστώσει την εκπλήρωση των προφητειών. Η εωσφορική παράνοια του Ηρώδη φθάνει στο σημείο να διατάξει τη σφαγή 14.000 νηπίων, που είναι οι πρώτοι μάρτυρες εν Χριστώ της Εκκλησίας, προκειμένου να διατηρηθεί στο θρόνο του. Το τέλος του αδίστακτου νηπιοφόνου υπήρξε φρικτό και άδοξο, όπως και η μνεία του ονόματός του καθίσταται ανά τους αιώνες πρόξενος βδελυράς αναμνήσεως. Ο δε νηπιάσας Θεός Ιησούς Χριστός κατά την εις Αίγυπτο φυγή του καθίσταται «πρόσφυγας Θεός» σε αλλότρια γη, όπου διαμένει μέχρι το θάνατο του Ηρώδη και η διαμονή του αποτελεί το προοίμιο της πνευματικής σποράς του μηνύματος της θείας ενσαρκώσεως στα εκτός του Ισραήλ έθνη.

Στη θεολογική ιχνηλασία των προσώπων και γεγονότων που συνδέονται με την αλήθεια της υπερφυούς θείας ενσαρκώσεως, κυριαρχεί η στάση της Υπεραγίας Θεοτόκου για την οποία ο Ευαγγελιστής Λουκάς αναφέρει: «η δε Μαριάμ πάντα συνετήρει τα ρήματα ταύτα συμβάλλουσα εν τη καρδία αυτής». Η Πάναγνη Θεομήτωρ εν σιωπή βιώνει όλα τα θαυμαστά γεγονότα χωρίς να γεννάται στη διάνοιά της ουδέ κατ' ελάχιστον τύφος αλαζονείας ή εγωισμού. Σιωπά και κλίνει τον εαυτής αυχένα στο θέλημα του Κυρίου. Δεν πολυπραγμονεί ούτε προκαλεί αλλά διατηρεί στα έγκατα της καρδιάς της όλα όσα ο Θεός «οικονομεί» για τη σωτηρία του ανθρώπινου γένους, γενόμενη «συνοικονόμος» στο μυστήριο της θείας αποκαλύψεως εν Χριστώ τεχθέντι.